

Komandinis darbas-efektyviausias kelias į sėkmę

Kauno raj. Karmėlavos Balio Buračo gimnazijoje mokosi 670 mokinių. Kasmet į bendruomenę įsijungia mokiniai, grįžę iš užsienio. 2022m. prisijungė 27 ukrainiečių tautybės mokiniai. Gimnazijai iškilo iššūkis—kaip padėti ir palengvinti atvykusių vaikų adaptaciją

Nuo 2019 m. rugsėjo 1 dienos gimnazija įtraukta į mokyklų, priimančių iš užsienio grįžusius vaikus, tinklą. 2020 m. gimnazija dalyvavo projekte „Bendrojo ugdymo turinio ir organizavimo modelių sukūrimas ir išbandymas bendrajame ugdyme“ ir parengė darbo su iš užsienio grįžusiais mokiniais sisteminių monitoringą.

Gimnazijoje suburta specialistų komanda, dirbanti su iš užsienio grįžusiais mokiniais. Tai anglų kalbos mokytoja ekspertė Virginija Kanapinskienė, logopedė Vida Miškinienė ir socialinė pedagogė Gitana Maslenikova. Komanda dirba pagal sisteminio monitoringo schemą.

Parengto sisteminio monitoringo taikymo reemigrantų ugdymui veiksmingumas atskleistas analizuojant ir vertinant individualią kiekvieno iš užsienio grįžusio mokinio socialinę, psichologinę, akademinę adaptaciją bei integraciją gimnazijoje. Norime pasidalinti konkretaus mokinio sėkmės istorija.

Šeima su trimis vaikais—du mokyklinio amžiaus ir vienas ikimokyklinio—iš Jungtinės Karalystės į Lietuvą grįžo 2020 metų rudenį. Gyvendami užsienyje vaikai su tėvais kalbėjo lietuviškai, tarpusavyje – anglų kalba, papildomai lietuvių kalbos nesimokė. Vyriausiam vaikui tuo metu buvo 14 metų. Atsižvelgiant į mokinio amžių jis buvo priimtas mokytis į 8 klasę.

Pirmojo susitikimo su šeima metu kiekvienas ugdymo proceso dalyvis išsakė savo lūkesčius. Gimnazija šeimą supažindino su ugdymo(si) galimybėmis, aptarė mokymo(si) ir vertinimo procedūras. Tėvai užpildė Mokinio anketą, kurioje atskleidė vaiko ugdymosi patirtį, stipriąsias puses, pomėgius.

Adaptacinio laikotarpio metu (pirmą mokymosi mėnesį) dėstantys mokytojai pildė mokinio stebėjimo kortelę, gimnazijos logopedė įvertino mokinio lietuvių kalbos mokėjimo lygį. Pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui psychologė atliko adaptacijos tyrimą. Nustatyta, kad mokinyš dėl pasikeitusios kalbinės aplinkos, baimės, kad nemoka pakankamai gerai kalbėti lietuviškai, patyrė akademinės ir socialinės adaptacijos sunkumų. Nustatyta, kad jo lietuvių kalbos žinios atitiko A1 mokėjimo lygį: mokinyš suprato kasdienes ir paprastas frazes, kai kitas asmuo kalbėjo lėtai ir aiškiai; mokėjo paklausti paprastų klausimų ir atsakyti į tokius klausimus; vartojo nesudėtingus, su kasdieniais poreikiais, situacijomis susijusius elementarios struktūros sakinius. Atsižvelgiant į mokinio specifinius poreikius buvo sudarytas individualus ugdymo planas, pritaikytas pasiekimų ir pažangos vertinimas.

Pirmus tris mėnesius skirtas pagilintas lietuvių kalbos ir literatūros mokymas (10 savaitinių pamokų), mokinyš atleistas nuo matematikos, istorijos, geografijos, biologijos, fizikos. Sudarytos sąlygos lietuvių kalbos mokytis atskirai, ne su visa klase. Mokinį lietuvių kalbos mokė darbo su užsieniečiais patirtį turinti VDU Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytoja, su kuria gimnazija sudarė terminuotą darbo sutartį. Dėstytojos teigimu, individualus lietuvių kalbos mokymas apėmė visas kalbinės veiklos sritis – kalbėjimą, klausymą, skaitymą, rašymą. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas žodyno plėtimui, turtinimui ir kalbos jausmo lavinimui.

Mokinio pasiekimai ir pažanga periodiškai buvo aptariami Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose. Klasės vadovei, dėstantiems mokytojams pastebėjus, kad mokinyš vis dažniau jautėsi prislėgtas ir liūdnas, taip pat nerodė noro ir susidomėjimo mokytis, buvo atliktas mokymosi motyvacijos ir mokymosi lūkesčių tyrimas. Nustatyta, kad mokinyš praranda stimulą mokytis, nes jam sunku perimti gimnazijos mokinių ir mokytojų bendravimo ypatumus, vertybes, nuostatas, požiūrius, vaidmenis. Gimnazijos psychologė mokiniui ir mokinio tėvams parengė rekomendacijas, kaip įveikti iškilusius sunkumus. Socialinis pedagogas dar kartą mokiniui pristatė gimnazijos vidaus

tvarkas, taisykles, susitarimus. Padėjo atrasti atsakymus į jam rūpimus klausimus apie pasiekimų ir pažangos vertinimą, Nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo (NMPP) vykdymo tvarką. Drąsino kalbėti lietuviškai, diskutavo apie jo pomėgius, ateities planus, mokymosi svarbą. Vertikalios klasės kuratorė Virginija Kanapinskienė skatino mokinį dalyvauti neformaliojo švietimo veiklose (viktorinose, kūrybinėse dirbtuvėse).

Po trijų mėnesių, atsižvelgiant į mokinio daromą pažangą, individualus ugdymo planas buvo koreguojamas: mokinys mokėsi visų dalykų (išskyrus lietuvių kalbą) su visa klase. Skirtos kitų mokomųjų dalykų konsultacijos. Į kitus mokomuosius dalykus buvo integruojami lietuvių kalbos mokymo fragmentai. Pamokų ir atsiskaitomųjų darbų metu leista naudotis mokytojo ir paties mokinio sukurta atramine medžiaga.

Mokslo metų pabaigoje mokinio lietuvių kalbos žinios atitiko B1 lygį. Pastebimai pagerėjo mokinio skaitymo įgūdžiai ir teksto suvokimo gebėjimai. 8 klasės NMPP skaitymo testo atlikimo rezultatas siekė 75,7 procentų.

Baigiantis antriesiems mokymosi metams, mokinio teigimu, jis jautėsi puikiai, nes susirado naujų draugų. Į gimnazijos bendruomenę įsilieti, kaip teigė mokinys, jam labai padėjo klasės draugai, kurie visada pagelbėdavo, kai jis kažko nesuprasdavo. Ypač palankiai mokinys vertino socialinės pedagogės Gitanos ir lietuvių kalbos mokytojos Viktorijos pagalbą. Socialinė pedagogė Gitana padėjo mokiniui ruošti namų darbus, paprastai ir suprantamai paaiškino, kaip „viskas vyksta mokykloje“. Mokytoja Viktorija – išmokė daug lietuviškų žodžių, mokė „galvoti ir šnekėti lietuviškai.“ Nors mokinys vis dar jaudinosi, kad jo kalba nėra pakankamai sklandi, tačiau jau lengvai galėjo susikalbėti su aplinkiniais. Atsiradęs saugumo jausmas, pasitikėjimas savimi padėjo mokiniui sukurti ir palaikyti pozityvius santykius su kitais, pasirinkti ir dalyvauti bendruomenės veiklose.

Nors mokinys vis dar jautėsi „pusiau lietuvis, pusiau anglas“, tačiau savo ateitį jau siejo su Lietuva. Jis ėmė vertinti kalbą ne tik kaip komunikacijos įrankį, bet ir kaip sėkmingos savo ateities pamatą. Keturimais tobulinti lietuvių kalbą, plačiau susipažinti su tautos istorija atskleidžia, kad pasikeitė mokinio santykis su lietuvių kalba ir kultūra.

2 Konkretaus mokinio sėkmingos socialinės ir akademinės integracijos gimnazijoje schema

2 diagramoje matome sudarytą schemą kiekvienam mokiniui, kuri užtikrina sėkmingą integraciją. Numatyti žingsniai konkretaus mokinio sėkmingai socialinei ir akademiniai integracijai bei glaudus komandinis darbas tikrai duoda puikius rezultatus. Sėkminga komanda susideda iš: psichologo, socialinio darbuotojo, logopedo, užsienio kalbos ir lietuvių kalbos mokytojų. Komanda prižiūri ir vertina kiekvieną socialinės ir akademinės adaptacijos žingsnį ir pateikia rekomendacijas, atsižvelgiant į individualius mokinio pasiekimus ir poreikius. Dirbdama kartu komanda sukuria saugią aplinką, kurioje migrantai mokiniai jaučia paramą, kyla jų pačių savivertė.

Refleksijos klausimai:

1. Kokiomis priemonėmis, Jūsų nuomone, įgyvendinamas kiekvienas sisteminio monitoringo etapas?
2. Kuris etapas siekiant užtikrinti sėkmingą reemigrantų integraciją, Jūsų nuomone, yra svarbiausias? Kodėl?
3. Kokie reemigrantų patiriami ugdymosi sunkumai turi didžiausios įtakos jų socialinei ir akademiniai adaptacijai bei integracijai?

Rekomendacijos:

1. Taikyti sisteminiį monitoringą.
2. Suburti tinkamą komandą.
3. Neatskiriamaiai vykdyti akademinę ir socialinę adaptacijai.